

Sygn. akt II AKa 8/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny II Wydział Karny w Rzeszowie

w składzie:

Przewodniczący: SSA Piotr Moskwa

Sędziowie: SSA Zbigniew Różański (spr.)

SSA Edward Loryś

Protokolant: st. sekr. sądowy Paweł SzemBERSKI

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Rzeszowie

- Grażyny Zięba - Białowąs

po rozpoznaniu w dniu 19 lutego 2013 r.

sprawy **R. K.** oskarżonego z art. 156 § 3 k.k.

w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Przemyślu z dnia 14 listopada 2012 r.,

sygn. akt II K 16/12

I. **z m i e n i a** zaskarżony wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze w ten sposób, że w miejsce wymierzonej oskarżonemu za przestępstwo z art. 156 § 3 k.k. kary 6 (sześciu) lat pozbawienia wolności

w y m i e r z a mu karę **4 (czterech)** lat pozbawienia wolności,

II. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności **z a l i c z a** oskarżonemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 24 grudnia 2011 roku do dnia 19 lutego 2013 roku,

III. w pozostałej części zaskarżony wyrok **u t r z y m u j e** w mocy,

IV. **z w a l n i a** oskarżonego od uiszczenia kosztów sądowych związanych z postępowaniem odwoławczym, a wydatkami tego postępowania

o b c i ą ż a Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 19 lutego 2013 r.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 14 listopada 2012 r., sygn. akt II K 16/12, Sąd Okręgowy w Przemyślu uznał oskarżonego R. K. za winnego przestępstwa z art. 156 § 3 k.k. popełnionego w ten sposób, że

w nocy z 23/24 grudnia 2011 roku w C., woj. (...) działając umyślnie, z zamiarem ewentualnym, przewidując możliwość popełnienia czynu i godząc się na spowodowanie ciężkich obrażeń ciała

u swojego ojca W. K. uderzał go pięściami w okolice twarzoczaszki oraz kopał po ciele powodując u niego podbiegnięcia krwawe, otarcia naskórka i rany tłuczone w obrębie twarzy, mały krwiak śródmózgowy pod korą w tylnej części płata czołowego prawego, małe stłuczenia płata potylicznego lewego, małe nacieczenie krwawe w obrębie oliwki lewej, treść krwistą pod oponą pajęczą, rozerwanie płuca prawego

z krwawieniem do opłucnej, stłuczenie płuca lewego z przesiąkaniem do opłucnej, rozerwanie krezki, nacieczenie krwawe krezki, ścian jelit i torebki trzustki oraz torebki i tkanek miękkich nerki prawej, nacieczenie krwawe okolicy ściany aorty, krwawienie do jamy otrzewnej, złamanie nosa

z ruchomością odłamów, złamanie żeber, które to obrażenia skutkowały urazem wielonarządowym, masywnym krwotokiem z następowym wstrząsem, co stanowiło chorobę realnie zagrażającą życiu i doprowadziło do śmierci pokrzywdzonego, którą na podstawie towarzyszących okoliczności oskarżony mógł przewidzieć i za czyn ten, na podstawie art. 156 § 3 k.k. wymierzył mu karę 6 lat pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 63 § 1 k.k. Sąd zaliczył oskarżonemu na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okres tymczasowego aresztowania od dnia 24 grudnia 2011r. do dnia 14 listopada 2012r. Nadto Sąd orzekł

o dowodach rzeczowych, zwolnił oskarżonego w całości od uiszczenia kosztów sądowych i zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. T. C. kwotę 1697,40 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu.

Powyższy wyrok zaskarżyli apelacjami obrońcy oskarżonego.

W piśmie skierowanym do Sądu Apelacyjnego, oskarżony cofnął apelację wniesioną na jego korzyść przez obrońcę adw. T. C.,

a Sąd Apelacyjny apelację tę pozostawił bez rozpoznania.

Apelacja obrońcy oskarżonego adw. M. K. (1), podnosząc zarzuty:

- obrazy przepisów postępowania (którą obrońca wbrew kodeksowemu sformułowaniu zawartemu w art. 438 pkt 2 k.p.k. nazywa naruszeniem) mającej wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a w szczególności art. 350 § 1 k.p.k. i art. 351 k.p.k., poprzez wyznaczenie do rozpoznania sprawy sędziego z odstępstwem od kolejności wpływu spraw oraz jawnej dla stron listy sędziów danego sądu lub wydziału oraz bez zaznaczenia w zarządzeniu

o wyznaczeniu rozprawy ewentualnej przyczyny, która spowodowała w/w odstępstwo,

- obrazy przepisów postępowania mającej wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a w szczególności art. 41 § 1 k.p.k. poprzez orzekanie w sprawie przez sędziego, co do którego istniały okoliczności tego rodzaju, że mogły wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w sprawie,

- obrazy przepisów postępowania mającej wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a w szczególności art. 202 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. poprzez niepodjęcie przez Sąd inicjatywy dowodowej i niedopuszczenie dowodu

z opinii biegłych psychiatrów celem ustalenia stanu zdrowia psychicznego oskarżonego podczas popełnienia czynu, dla wykazania czy oskarżony R. K. był poczytalny w dacie zarzucanego mu czynu oraz jaki jest jego aktualny stan zdrowia psychicznego, a nadto czy może brać udział

w postępowaniu, w sytuacji gdy istniały wątpliwości w tym zakresie, wynikające z zachowania oskarżonego w dacie popełnienia czynu oraz z jego wyjaśnień,

- obrazy przepisów postępowania mającej wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a w szczególności art. 5 § 2 k.p.k. i art. 7 k.p.k. poprzez dowolną ocenę wyjaśnień oskarżonego i przyjęcie, iż niepodobieństwem jest by oskarżony nie pamiętał o fazie zdarzenia jaka nastąpiła po uderzeniu pokrzywdzonego przez oskarżonego pięścią w twarz, który to fakt niepamięci został przez Sąd oceniony jako niechęć do ujawniania przez oskarżonego okoliczności wysoce obciążających pomimo, iż zachodziła w tej kwestii wątpliwość co do przyczyny takiego zachowania oskarżonego, nakazująca w pierwszej kolejności uzupełnienie przez Sąd z własnej inicjatywy postępowania dowodowego aby wyjaśnić nasuwające się wątpliwości,

- obrazy przepisów postępowania mającej wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a w szczególności art. 192 § 2 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. poprzez niepodjęcie przez Sąd inicjatywy dowodowej i nie dopuszczenie dowodu z przesłuchania świadka M. K. (2) na okoliczność przebiegu zdarzenia objętego aktem oskarżenia w obecności biegłego lekarza neurologa lub psychologa w sytuacji istnienia okoliczności uzasadniających podejrzenie istnienia u w/w świadka stanu obniżającego zdolność postrzegania i relacjonowania faktów,

- obrazy przepisów postępowania mającej wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a w szczególności art. 410 k.p.k. i art. 424 k.p.k. poprzez pominięcie przy wydawaniu orzeczenia i brak rozważania w uzasadnieniu wyroku okoliczności ujawnionych w toku rozprawy a wskazujących na wysoce naganne zachowanie pokrzywdzonego wobec oskarżonego oraz najbliższych członków rodziny, co winno mieć wpływ na ocenę przebiegu zdarzenia, postawę oskarżonego oraz jego zachowanie podczas zdarzenia,

- obrazy przepisów postępowania mającej wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a to art. 424 § 1 k.p.k. poprzez sumaryczne wyliczenie

w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku zgromadzonych w sprawie dowodów osobowych w postaci wyjaśnień oskarżonego i zeznań świadków bez dokonania ich analizy i pominięcie w uzasadnieniu wskazania oraz omówienia wzajemnych korelacji, jakie zachodzą pomiędzy poszczególnymi dowodami oraz zależności każdego dowodu od poszczególnych okoliczności faktycznych, które w sprawie wymagają uzasadnienia, co uniemożliwia dokonanie merytorycznej kontroli orzeczenia;

- obrazy przepisów postępowania mającej wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a to art. 391 § 1 k.p.k. poprzez zaniechanie odczytania zeznań świadka M. K. (2) złożonych w dniu 24 grudnia 2011 r.

w postępowaniu przygotowawczym.

Nadto jako zarzut ewentualny obrońca podniósł:

- rażąco niewspółmierność kary orzeczonej wobec oskarżonego wskutek nieuwzględniania przy jej orzekaniu zachowania pokrzywdzonego, działania oskarżonego z zamiarem ewentualnym, nagłości powziętego zamiaru a więc okoliczności istotnych dla dyrektyw wymiaru kary oraz nadmiernego wyeksponowania i nadania zbyt dużego znaczenia okoliczności związanej

z faktem nieudzielenia przez niego pomocy pokrzywdzonemu jako okoliczności obciążającej oskarżonego, co sprawia, że orzeczona wobec oskarżonego kara 6 lat pozbawienia wolności jest rażąco surowa.

Podnosząc powyższe zarzuty, apelacja obrońcy oskarżonego wnosi o:

- uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji,

ewentualnie zaś:

- o dokonanie zmiany zaskarżonego wyroku i obniżenie wymiaru kary do granic dolnego progu ustawowego zagrożenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego jest tylko częściowo uzasadniona.

Żaden z zarzutów dotyczących obrazy przez Sąd Okręgowy przepisów postępowania nie zasługuje na uwzględnienie.

Rację ma autor apelacji, że w zarządzeniu o przydzieleniu sprawy sędziemu referentowi (k-268) pierwotnie wpisane nazwisko referenta zostało przekreślone, a na to miejsce został wpisany inny sędzia z adnotacją „zmiana referenta na zarządzenie przewodniczącego”. Taka adnotacja nie czyni zadość przepisowi art. 351 § 1 k.p.k., ale też w żaden sposób nie zostało wykazane przez apelującego, aby uchybienie to mogło mieć jakikolwiek wpływ na treść wyroku. Przepis art. 439 pkt 2 k.p.k. wyraźnie zaś stwierdza, że obraza przepisów postępowania skutkuje uchyleniem lub zmianą zaskarżonego orzeczenia tylko wtedy jeżeli mogła mieć wpływ na jego treść.

W przedmiotowej sprawie, związku takiego nie da się wykazać.

Całkowicie chybiony jest zarzut obrazy art. 41 § 1 k.p.k. Żadne ze stwierdzeń zawartych w uzasadnieniu postanowienia w przedmiocie tymczasowego aresztowania oskarżonego (k-281) nie może zostać potraktowane jako okoliczność, która może budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziego orzekającego w tej sprawie w I instancji. Przede wszystkim należy bowiem mieć na uwadze, że w uzasadnieniu powołanego postanowienia, sędzia w żaden sposób nie przesądził kwestii winy oskarżonego, a jego stanowisko w przedmiocie ewentualnej kary odpowiada treści art. 258 § 2 k.p.k., w którym to przepisie ustawodawca wskazał na zagrożenie surową karą, jako jedną z przesłanek stosowania tymczasowego aresztowania.

Brak jest również podstaw do uwzględnienia zarzutu obrazy art. 202

w zw. z art. 167 k.p.k. Pomijając już kwestię, że zarzut dotyczący nie dopuszczenia przez Sąd I instancji dowodu z opinii biegłych psychiatrów powinien wskazywać na obrazę art. 193 § 1 k.p.k., stwierdzić należy, że

w sprawie nie wystąpiły żadne okoliczności, które przemawiałyby za koniecznością przeprowadzenia dowodu z opinii lekarzy tej specjalności. Obrońca oskarżonego, konieczności przeprowadzenia takiego dowodu dopatruje się w stwierdzeniu oskarżonego, że nie pamięta on pewnego fragmentu zajścia. Istotnie, niepamięć zdarzenia może w pewnych sytuacjach przemawiać za wystąpieniem objawów patologicznych. Zawsze jednak towarzyszą temu dodatkowe okoliczności, których brak jest w sprawie oskarżonego. Wbrew twierdzeniom apelacji (str. 5) oskarżony R. K., w swoich pierwszych wyjaśnieniach złożonych w postępowaniu przygotowawczym (k-88), szczegółowo opisał zarówno sytuację bezpośrednio poprzedzającą zadanie ojcu najpoważniejszych obrażeń, jak

i swoje zachowanie po tym zdarzeniu. W wyjaśnieniach tych oskarżony nie powołuje się na niepamięć jakiegokolwiek fragmentu zdarzenia, a jedynie zaprzecza aby kopał swojego ojca. Element niepamięci pojawia się dopiero

w jego wyjaśnieniach złożonych przed sądem (k-326). Jednak i w tych wyjaśnieniach oskarżony nie wykluczył możliwości zadania ojcu jeszcze innych uderzeń (poza uderzeniem pięścią w twarz). Naprowadzone okoliczności nie dają żadnych podstaw do powzięcia wątpliwości co do stanu zdrowia psychicznego oskarżonego czy też wystąpienia u niego innych stanów patologicznych. W tej sytuacji trafne jest stanowisko Sądu Okręgowego, który uznał, że brak opisu kopania pokrzywdzonego

w wyjaśnieniach oskarżonego, wynika jedynie z przyjętej linii obrony i nie jest spowodowany jakimkolwiek defektem lub zakłóceniem czynności psychicznych u oskarżonego.

Nie jest również trafny zarzut obrazy art. 192 § 2 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. odnośnie nie przesłuchania świadka M. K. (2) z udziałem biegłego lekarza lub psychologa. Świadek ten bowiem złożył zeznania zarówno w postępowaniu przygotowawczym jak i na rozprawie i zeznania te są w zasadniczej części zgodne z wyjaśnieniami oskarżonego. Pewne nieścisłości w zeznaniach tego świadka, Sąd I instancji próbował wyjaśnić przez odczytanie jego zeznań z postępowania przygotowawczego (k-327). Ta ostatnia okoliczność powoduje, że kolejny zarzut apelacji (zarzut 8), dotyczący obrazy

art. 391 § 1 k.p.k. jest nie tylko chybiony ale wręcz przeczy oczywistym faktom i jako taki nie zasługuje na szersze omówienie. Powracając jednak do zarzutu nie przesłuchania M. K. (2)

w obecności biegłego, trudno wyobrazić sobie aby okoliczność ta mogła wywrzeć jakikolwiek wpływ na treść wydanego w tej sprawie wyroku,

a zwłaszcza, aby na skutek takiego postąpienia sądu, można było przypuszczać, że wydany wyrok jest z tego powodu mniej korzystny dla oskarżonego.

Nie jest zasadny również zarzut obrazy art. 424 § 1 k.p.k. Wbrew twierdzeniom apelacji, Sąd Okręgowy, dokonując ustaleń faktycznych, szczegółowo wskazał na jakich dowodach opierał się dokonując tych ustaleń. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku, w części dotyczącej ustaleń faktycznych, czyni zadość wymogom procedury i ani nie utrudnia sporządzenia środka odwoławczego, ani też nie uniemożliwia kontroli instancyjnej zaskarżonego orzeczenia. W żadnym wypadku nie ma również wpływu na treść wydanego w sprawie wyroku Sądu I instancji.

Jedynym trafnym zarzutem podniesionym w apelacji obrońcy oskarżonego jest zarzut braku rozważenia przez Sąd I instancji wszystkich okoliczności mających wpływ na wymiar, w tym również okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonego i połączony z nim zarzut rażącej surowości wymierzonej oskarżonemu kary.

Brak rozważenia wszystkich okoliczności mających wpływ na wymiar kary ma niewątpliwy wpływ na treść wydanego w sprawie wyroku Sądu

I instancji, a więc zgodnie z dyspozycją art. 438 k.p.k. pociąga za sobą konieczność zmiany zaskarżonego wyroku w części dotyczącej orzeczenia

o karze.

Wydając zaskarżony wyrok, Sąd Okręgowy skupił się na okolicznościach obciążających oskarżonego. Wśród okoliczności łagodzących wymienił jedynie pozytywną opinię środowiskową oskarżonego i jego przyznanie się do winy, a jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku

i tym zauważonym przez siebie okolicznościom łagodzącym nadał marginalne znaczenie.

Tymczasem z zebranego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że to pokrzywdzony był tą osobą, która powodowała konflikty i sytuacje ciągłego napięcia w rodzinie oskarżonego. Pokrzywdzony od wielu lat nadużywał alkoholu, a pod jego wpływem zachowywał się

w sposób wulgarny i prowokacyjny. Powyższe stwierdzenia wynikają nie tylko z wyjaśnień oskarżonego, ale znajdują potwierdzenie również

w zeznaniach świadków: E. S. (k-5), A. K. (k-8)

i M. K. (2) (k-11). Sytuacja taka musiała mieć wpływ na stosunek oskarżonego do ojca, którego zachowanie również w dniu zajścia było prowokacyjne i stało się bezpośrednią przyczyną tego zdarzenia.

Podzielając w pełni te okoliczności, które w ocenie Sądu I instancji legły

u podstaw wymierzonej oskarżonemu kary należało je jednak uzupełnić o te wskazane wyżej i potraktować je jako dalsze okoliczności łagodzące.

Mając to wszystko na uwadze, Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze i w miejsce wymierzonej oskarżonemu kary 6 lat pozbawienia wolności wymierzył mu karę 4 lat pozbawienia wolności. Na poczet tak wymierzonej kary zaliczył oskarżonemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 24 grudnia 2011 roku do dnia 19 lutego 2013 roku.

Mając na uwadze, że oskarżony praktycznie nie posiada majątku, Sąd zwolnił go od uiszczenia kosztów sądowych związanych z postępowaniem apelacyjnym, a wydatkami tego postępowania obciążył Skarb Państwa.

W pozostałej części Sąd Apelacyjny zaskarżony wyrok utrzymał

w mocy

Powyższe rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego znajduje swą podstawę

w przepisach art. 433 § 1, 449, 456 i 624 § 1 k.p.k.